

شاعر آزادیخواه

«تحلیلی بر زندگی سیاسی
احمد مختار بیگ جاف
شاعر و آزادیخواه معاصر گرد»

www.ketab.ir

مؤلف:

رستم علیجانی

انتشارات کتابچه

انتشارات کتابچه

نام کتاب: شاعر آزادخواه (تحلیلی بر زندگی سیاسی احمد
مختار بیگ جاف، شاعر و آزادخواه معاصر کرد)
مؤلف: رستم علیخانی
ناشر: انتشارات کتابچه
جلد: شاهو احمدیان
سال و نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۰
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۷۲۴-۳۰-۱
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
قیمت: تومان

مرکز پخش: سنندج، مجتمع تجاری کردستان، واحد ۲۲۳
تلفن: ۰۸۷۳۳۲۲۹۶۸
info@ketabchepub.ir
www.ketabchepub.ir

فهرست

مقدمه.....	الف.....
فصل اول.....	۱.....
پیشینه‌ی خانوادگی.....	۱.....
ولادت.....	۵.....
دوران تحصیل.....	۶.....
ازدواج.....	۷.....
ادوار زندگی سیاسی (۱۹۳۵-۱۹۱۸م).....	۸.....
الف- دوران تعامل و بی‌اعتنایی به استعمار بریتانیا...۱۲	
موضوع مخالفت یا حمایت از بریتانیا.....	۱۳.....
یک بی‌اعتنایی جالب نسبت به بریتانیایی‌ها.....	۱۸.....
نخستین منصب حکومتی.....	۲۰.....
عضویت در کابینه‌ی حکومت شیخ محمود.....	۲۲.....
در محبس شیخ.....	۲۲.....
آیا احمد مختار جاف تابع صرف سیاست مادر بود؟.....	۲۴.....
بی‌اعتمادی عوامل بریتانیا نسبت به احمد مختار....	۳۱.....
آیا احمد مختار به قدرت می‌اندیشید؟.....	۳۶.....
رقابت خانوادگی بر سر قدرت.....	۳۸.....
ب- دوره‌ی کوتاه مبارزه با ترکیه.....	۴۳.....
کمیسیون موصل.....	۴۳.....
پ- دوران مبارزه با استعمار بریتانیا.....	۴۷.....
نماینده‌ی پارلمان.....	۴۸.....
قیام علیه بریتانیا.....	۵۱.....
پناهنده شدن به ایران.....	۵۵.....

۵۷	..... ترور
۶۱	..... فصل دوم
۶۱	..... فعالیت ادبی - فرهنگی - هنری
۶۱	..... الف - شعر
۶۳	..... ب - داستان نویسی
۶۴	..... پ - نمایش
۶۴	..... ت - اقدامات عام المنفعه
۶۵	..... آلبوم
۷۷	..... منابع و مآخذ

بیش از سه دهه است که جهان، شهر حلبچه یا هلبجه در جنوب اقلیم کردستان عراق را به عنوان نماد جنایت صدام علیه مردم کرد و سمنبل مظلومیت در تاریخ معاصر کردستان و جهان می شناسد.

این شهر یک قرن پیش، روستایی بیش نبود و در گمنامی محض بسر می برد. به ناگاه با قدرت رسیدن «عادله خانم صاحبقران» در کانون توجه جاسوسان و مأمورین بریتانیایی و محققینی چون مینورسکی گرد شناس روسی و سایر حکمرانان همسایه قرار گرفت. هلبجه، این نماد مظلومیت، در طول تاریخ سیاسی یک صد ساله اش، زادگاه و خاستگاه آزاد مردان و زنانی بوده که نامشان بر تارک تاریخ معاصر کردستان می درخشد. پیش از فاجعه ی دهشتناک شیمیای هلبجه، عموم اهالی کردستان، هلبجه را با نام «عادله خانم» حاکم بی تاج و تخت این شهر، که در اوایل دهه ی بیست میلادی وفات یافت، می شناختند. چه بسیار مادرانی که نام دخترانشان را تا سال های سال «عادله» می گذاشتند تا چون عادله خانم، شهره شود. از دامن این زن شهیر، مردانی به پا خاستند که نه تنها تاریخ خانوادگی را به وجود پربارشان مزین ساختند، بلکه تاریخ معاصر کردستان را با حضور بی بدیل شان آراستند. کمتر کسی هست که تاریخ معاصر کردستان را رصد کرده باشد و طاهر بیگ جاف و برادرش احمد مختار جاف فرزندان عادله خانم را نشناسد. طاهر بیگ جاف و احمد مختار بیگ جاف از شعرای نامدار کردستان در نیمه ی اول قرن بیستم میلادی به شمار می روند و دیوان هایی نیز از این دو شاعر به چاپ رسیده است. با این وصف، احمد مختار به سبب سرودن اشعار ملی گرای و آزادیخواهی و نیز فعالیت های سیاسی و گرایشات

ناسیونالیستی‌اش، بیش از برادرش طاهر بیگ در کانون توجه و تحقیق مورخین و محققین قرار گرفته است.

هرچند در زمینه‌ی بررسی تفکرات و گرایش‌ات و زندگی سیاسی این شاعر آزادیخواه، مقالات زیادی تدوین و تألیف گردیده است، اما به سبب عدم انسجام و پراکندگی مقالات، نیاز به تنظیم و انسجام بخشی و تحلیل و بررسی بیشتر زندگی این شاعر آزادیخواه، در قالب یک اثر مدون، بیشتر احساس می‌شد و نگارنده به عنوان احساس وظیفه و در راستای ترویج و شناساندن این شخصیت تاریخ معاصر کردستان به نسل جوان و علاقمندان به تاریخ کرد و کردستان، نهایت تلاش خود را نموده، در حد وسع و توان خویش، به تألیف این اثر پرداخته است؛ امید است که مقبول افتد.

کامیاران - روستای الک - ۱۴۰۰ ش.